

Hospodin slyší a vysvobozuje

Texty na tento týden

Ž 139,1–18; Ž 121; Ž 17,8; Mt 23,37; 1K 10,1–4; Žd 4,15.16

Základní verš

„Ty, kdo úpěli, Hospodin slyšel, ze všech soužení je vysvobodil.“ (Ž 34,18)

Žalmy opakovaně zdůrazňují, že svrchovaný Hospodin, který stvořil a udržuje vesmír, se zároveň zjevuje jako osobní Bůh, který se sklání k lidem a udržuje s nimi vztah.

Bůh je blízko svému lidu a svému stvoření na nebi i na zemi (Ž 73,23.25). Přestože „si postavil trůn na nebesích“ (Ž 103,19) a „jede pustinami“ (Ž 68,5), je zároveň „blízko všem, kteří volají k němu, všem, kdo ho volají opravdově“ (Ž 145,18). Žalmy zdůrazňují, že Hospodin je živý Bůh, který jedná ve prospěch těch, kdo ho vzývají (Ž 55,17–23). Žalmy mají mimořádný význam, protože jsou nejen inspirovány Bohem, ale jsou také adresovány tomu, kdo slyší naše modlitby a odpovídá na ně.

Měli bychom si uvědomit, že nejlepší odpověď na Hospodinovu blízkost spočívá v tom, že mu budeme důvěřovat a budeme žít podle jeho příkázání. Z dějin Izraele se můžeme naučit, že Bohu jde právě o takovou víru a poslušnost.

Osnova lekce

Při čtvrtém zamyšlení nad Žalmy se opět blíže podíváme na to, jak představují Boha. Tentokrát ovšem nebude důraz položen na velkého a silného Boha „nad námi“, ale na to, jak biblické žalmy představují Boha, který je nám velmi blízký a který se o nás s láskou zajímá.

- Ž 139,13–18: Žalmy představují osobního Boha, který zná každého z nás (neděle)
- Ž 40,2–4; 50,15: Žalmy představují Boha, který nás slyší a stará se o nás (pondělí)
- Ž 17,7–9; 31,2–4: Žalmy představují Boha jako naše „útočiště“ v těžkých dobách (úterý)
- Ž 114: Žalmy představují Boha jako našeho Zachránce a Vysvoboditele (středa)
- Ž 27,5: Žalmy představují Boha jako toho, kdo nabízí pomoc ze své „svatyně“ (čtvrtek)

TOBĚ NEZŮSTALA SKRYTA JEDINÁ Z MÝCH KOSTÍ

¹³Tys to byl, kdo utvořil mé ledví, v životě mé matky jsi mě utkal. ¹⁴Tobě vzdávám chválu za činy, jež budí bázeň: podivuhodně jsem utvořen, obdivuhodné jsou tvé skutky, toho jsem si plně vědom. ¹⁵Tobě nezůstala skryta jediná z mých kostí, když jsem byl v skrytosti tvořen a hněten v nehlubších útrobach země. ¹⁶Tvé oči mě viděly v zárodku, všechno bylo zapsáno v tvé knize: dny tak, jak se vytvářely, dřív než jediný z nich nastal. ¹⁷Jak si vážím divů, které konáš, Bože! Nesmírný je jejich počet, ¹⁸sčel bych je, ale je jich víc než písku. Sotva procitnu, jsem s tebou. (Ž 139,13–18)

Osobní studium

Přečti si Žalm 139,1–18. Co tyto verše říkají o Boží moci (Ž 139,1–6), Boží přítomnosti (Ž 139,7–12) a o Boží dobrotě (Ž 139,13–18)? Jaký vliv má na Boží zaslíbení jeho velikost?

Chtěl jsi někdy někomu pomoci, ale neměl jsi na to možnosti nebo prostředky? A zřejmě i tobě už se stalo, že se ti někdo snažil pomoci, ale vůbec nevěděl, co vlastně potřebuješ. Na rozdíl od těch nejlaskavějších lidí s nejlepšími úmysly má Bůh dokonalé poznání o nás a naší situaci. A navíc, má prostředky, které nám mohou opravdu pomoci. Proto jeho zaslíbení pomoci a záchrany není jen nějakou povrchní frází, nýbrž neotřesitelným ujištěním.

Bůh zná žalmistu tak dokonale, že ho před ním nedokázalo skrýt ani lůno matky (Ž 139,13.15). Boží poznání se týká času (Ž 139,2), vnitřního prožívání (Ž 139,2.4) i prostoru (Ž 139,3) – tedy celé žalmistovy existence. Dokonalé Boží poznání jednotlivce souvisí s tím, že je Stvořitelem a že má o každého člověka osobní zájem. Takový zájem se projevuje v jeho péči o všechny lidi.

Ohromující pravda o tom, jak důvěrně nás Bůh zná, by nás neměla vyděsit. Naopak, měla by nás vést do Ježíšovy náruče.

Vždyť Ježíš toho pro nás udělal na kříži tolik! A navíc, prostřednictvím víry v Ježíše jsme dostali dar „Boží spravedlnosti“ (Ř 3,5.21).

Boží přítomnost je znázorněna obrazem Boha, který dosahuje až do „podsvětí“ (šeol, „hrob“) a „temnoty“ (Ž 139,8.11.12), i když v takových místech obvykle Boha nehledáme (Ž 56,14). Jeho přítomnost všude je znázorněna i obrazem, kdy žalmista letí na „křídlech jižní záře“ (pojmenování pro „východ“) až po „nejzazší moře“ („západ“; Ž 139,9) a Bůh je všude. Všechny tyto obrazy vyjadřují pravdu, že ve vesmíru neexistuje místo, kde bychom mohli být mimo Boží dosah. I když Boha nelze ztotožnit s přírodou a příroda není součástí Boha (jak to učí například panteismus), je celému stvoření blízko, protože ho nejen stvořil, ale také udržuje (viz Žd 1,3).

Bůh o nás všechno ví a zároveň jediné on nám může pomoci a obnovit nás. Když si žalmista nově uvědomí Hospodinovu velikost, chválí Boha a opět mu plně důvěruje. Skutečnost, že Bůh nás zná a zkoumá nás, vede žalmistu k vděčnosti. Vždyť právě fakt, že Bůh o nás ví všechno, dává žalmistovi naději, že z jeho života odstraní vše, co tvoří překážku mezi ním a Hospodinem.

Aplikace

Pro některé je poměrně děsivá představa, že Bůh o nich všechno ví, a že dokonce zná i jejich nejtemnější tajemství. Proč je v této souvislosti evangelium naší jedinou nadějí?

UJIŠTĚNÍ O BOŽÍ PĚČI

²Všechnu naději jsem složil v Hospodina. On se ke mně sklonil, slyšel mě, když o pomoc jsem volal. ³Vytáhl mě z jámy zmaru, z tůně bahna, postavil mé nohy na skálu, dopřál mi bezpečně kráčet ⁴a do úst mi vložil novou píseň, chvalozpěv našemu Bohu. Uvidí to mnozí a pojme je bázeň, budou doufat v Hospodina. (Ž 40,2-4)

Áž mě potom budeš v den soužení volat, já tě ubráním a ty mě budeš oslavovat. (Ž 50,15)

Na Hospodina slož svoji starost, postará se o tebe a nedopustí, aby se kdy spravedlivý zhroutil. (Ž 55,23)

Osobní studium

Uvažuj o úvodních verších (Ž 40,2-4; Ž 50,15; Ž 55,23). Jak Bůh vstupuje do našich každodenních záležitostí?

Hospodin se v Písmu zjevuje jako živý Bůh, který jedná ve prospěch těch, kdo ho vzývají.

Žalmista říká: „Hospodina stále před oči si stavím, je mi po pravici, nic mnou neotřese“ (Ž 16,8). Důvěřuje Bohu a volá k němu (Ž 7,2; Ž 9,11). Hospodin ho vyslechne, i když volá „z hlubin bezedných“ (Ž 130,1.2). Žalmista vyznává, že žádná životní okolnost neunikne svrchované Boží vládě. Proto jsou slova žalmisty naplněna nadějí, a to i když prožívá zoufalství a bezmoc.

Žalm 121 slaví moc Stvořitele v životě jednotlivce. Autor má jistotu: „pomoc mi přichází od Hospodina“. Čeho se tato pomoc týká?

1. „Nedopustí, aby uklouzla tvá noha...“ (Ž 121,3). Obraz „nohy“ často popisuje životní cestu člověka (Ž 66,9; Ž 119,105; Př 3,23). Hebrejský výraz vyjadřující, že se něco nepohne, nezachvěje, popisuje bezpečí, které Bůh dává světu (Ž 93,1) a Sijónu (Ž 125,1).
2. „... nedříme ten, jenž tě chrání. Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele“ (Ž 121,3.4). Obraz Hospodina jako ochránce

Izraele (Ž 121,5), který dává pozor a neusne, zdůrazňuje jeho neustálou bdělost a připravenost jednat ve prospěch svých dětí.

3. „Hospodin je tvůj ochránce, Hospodin je ti stínem po pravici. Ve dne tě nezasáhne slunce ani za noci měsíc“ (Ž 121,5.6). Výraz „stín“ připomíná oblakový sloup v době exodu (Ex 13,21.22). Hospodin tedy poskytuje svému lidu fyzické i duchovní útočiště.
4. Hospodin je „po pravici“ (Ž 121,5) svého lidu. Pravá ruka obvykle označuje silnější ruku člověka, ruku, která jedná (Ž 74,11; Ž 89,14). Zde vyjadřuje Boží blízkost a skutky ve prospěch lidu (Ž 16,8; Ž 109,31; Ž 110,5).
5. „Ve dne tě nezasáhne slunce ani za noci měsíc. Hospodin tě chrání ode všeho zlého, on chrání tvůj život. Hospodin bude chránit tvé vycházení a vcházení nyní i navěky“ (Ž 121,6-8). Bůh chrání svůj lid před vším zlem. Ani „slunce“, ani „měsíc“ mu neublíží. Bůh bude „navěky“ chránit „vycházení“ i „vcházení“ svého lidu (Ž 121,8). Takovými poetickými obrazy autor podtrhuje komplexní a neustálou Boží péči.

Jak můžeme toto uvažování uzavřít? Žalmista důvěřuje Boží láskyplné péči. Tato důvěra je pro nás povzbuzením, abychom se i my spoléhali na Hospodina, jeho moc, věrnost a péči.

Aplikace

Jak můžeš i ty prožívat realitu Boží péče? Jak můžeš lépe spolupracovat s Bohem, abys mu umožnil konat jeho dílo v tobě, pro tebe i prostřednictvím tebe?

HOSPODIN JE ÚTOČIŠTĚM V SOUŽENÍ

⁷Ukaž divy svého milosrdenství, spasiteli těch, kdo před útočníky se k pravici tvé utíkají. ⁸Ochráňuj mě jako zřitelníci oka, skryj mě ve stínu svých křídel ⁹před svévolníky, kteří zahubí mě chtějí, úhlavními nepřáteli, když mě obkličují. (Ž 17,7–9)

²Hospodine, utíkám se k tobě, kéž nejsem na věky zahanben; pomoz mi vyváznout pro svou spravedlnost! ³Skloň ke mně své ucho, pospěš, vysvobod' mě, buď mi skálou záštitnou, buď opevněným domem pro mou spásu. ⁴Tys můj skalní štít a pevná tvrz má, veď mě pro své jméno a doved' mě k cíli. (Ž 31,2–4)

Osobní studium

Co dělá žalmista v době soužení?

Ž 17,7–9

Ž 31,2–4

Ž 91,1–7

Do života žalmisty vstupují různé problémy. Co v tu chvíli dělá? Obrací se na Hospodina, který je mu útočištěm v každém neštěstí. Důvěra je záměrná, uvážená volba uznat za každých okolností Boží vládu nad vlastním životem. Pokud důvěra nefunguje ve chvílích neštěstí, pak nebude fungovat ani jindy.

Žalmista vyznává: „Mé útočiště, má pevná tvrz je můj Bůh, v nějž doufám“ (Ž 91,2). Toto svědectví pramení z jeho předchozí zkušenosti s Bohem a nyní slouží k posílení jeho víry pro budoucnost. Žalmista nazývá Boha „Nejvyšším“ a „Všemocným“ (Ž 91,1,2), čímž poukazuje na nesmírnou velikost a moc svého Boha.

Žalmista mluví i o jistotě, kterou může člověk najít v Bohu. O Hospodinu hovoří jako o „úkrytu“ (Ž 91,1), „útočišti“, „pevné tvrzi“ („hradu“; Ž 91,2,9), „křídle“, „pavéze“, „krytu“ (Ž 91,4) a nachází u „Nejvyššího svůj domov“ (Ž 91,9). Tyto obrazy představují v žalmistově kultuře bezpečné místo. Stačí pomyslet na nesnesitelně horké slunce na poušti, abychom ocenili stín. Nebo si připomeňme různé války v historii Izraele, a oceníme bezpečí, které poskytuje štít nebo pevnost.

Jaký obraz je použit v textech Ž 17,8 a Mt 23,37. Co se z něho dovídáme o Hospodinu?

Jedna z nejméně použitých metafor je ta, která hovoří o úkrytu, jenž Bůh poskytuje „ve stínu svých křídel“ (Ž 17,8; Ž 57,2; Ž 63,8). Tento obraz vyvolává útěchu a jistotu tím, že připomíná ochranu, kterou poskytuje ptačí matka svým mláďatům. Hospodin je přirovnán k orlovi, který se stará o svá mláďata (Ex 19,4; Dt 32,11), a ke kvočně, která pod křídla shromažďuje svá kuřátka (Mt 23,37).

Aplikace

Jak se můžeme vyrovnat s obdobími, kdy do našeho života vstoupí neštěstí a zdá se, že nevidíme Boží ochranu? Proč takové situace neznamenají, že nás Hospodin opustil?

OBRÁNCE A VYSVOBODITEL

¹Když vyšel Izrael z Egypta, Jákobův dům z lidu temné řeči, ²stal se Juda Boží svatyní, Izrael Božím vladařstvím. ³Moře to vidělo a dalo se na útěk, Jordán se nazpět obrátil, ⁴hory poskakovaly jako berani a pahorky jako jehňata. ⁵Moře, co je ti, že utíkáš, Jordáne, že se zpět obracíš? ⁶Hory, proč poskakujete jako berani, a vy, pahorky, jako jehňata? ⁷Chvěj se, země, před Pánem, před Bohem Jákobovým! ⁸On proměňuje skálu v jezero, křemen v prameny vod. (Ž 114)

Osobní studium

Přečti si 1K 10,1–4. Jak Pavel popisuje příběh exodu? Jaké duchovní poučení nám připomínají události vyjití Izraelitů z Egypta?

Jakým způsobem popisuje Žalm 114 vysvobození izraelského lidu z Egypta Boží mocí?

Žalm 114 používá poetický popis vysvobození Božího lidu z egyptského otroctví. V celém Starém zákoně, a dokonce i v novozákonních textech je vysvobození z Egypta považováno za symbol Boží moci zachránit svůj lid. Přesně to dělá i apoštol Pavel ve verších adresovaných Korintským: skutečný příběh vysvobození z Egypta vnímá jako metaforu, symbol spasení v Ježíši Kristu.

Žalm 114 zobrazuje vysvobození z Egypta i prostřednictvím skutečnosti, že Bůh jako Stvořitel a svrchovaný vládce nad přírodními silami měl moc zachránit svůj lid. Moře, řeka Jordán a hory jsou básnickým jazykem

popsány jako přírodní a lidské síly, které stojí proti Izraeli na jeho cestě do zaslíbené země (Gn 1,44; Joz 3,14–17). Bůh je však vládcem nade vším.

Pro mnohé Boží děti ve všech dobách a na všech místech je cesta do nebeského Jeruzaléma plná nebezpečí. V žalmech nacházíme povzbuzení: „Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi“ (Ž 121,1.2).

Hlavní myšlenku Žalmu 114 vystihuje Ježíšovo uklidnění bouře na jezeře a prohlášení, že věřící se nemají čeho bát, protože on přemohl svět (Mt 8,23–27; J 16,33).

Hospodinovy úžasné skutky ve prospěch jeho lidu by měly vést celou zemi, aby se „chvěla“ před jeho přítomností (Ž 114,7). Toto „chvění“ bychom měli chápat spíše ve smyslu respektu a uctívání než strachu (Ž 96,9; Ž 99,1). S Bohem na své straně se věřící nemají čeho bát.

Aplikace

Jakým duchovním nebezpečím čelíme? Potřebujeme si uvědomit, že tyto hrozby jsou pro nás stejně nebezpečné, jako byly pro autory žalmů. Jak se můžeme naučit spoléhat na Boží moc, která nás ochrání, abychom těmto nebezpečím nepodlehli?

POMOC ZE SVATYNĚ

Pozvedám hlas k Hospodinu, a on ze své svaté hory mi už odpovídá. (Ž 3,5)

²Kéž ti v den soužení Hospodin odpoví, kéž je ti hradem jméno Boha Jákobova! ³Kéž ti sešle pomoc ze svatyně, kéž tě podepírá ze Sijónu! ⁴Kéž má na paměti všechny tvé obětní dary, kéž tvou oběť zápalnou rád přijme. (Ž 20,2–4)

On mě ve zlý den schová ve svém stánku, ukryje mě v skrýši svého stanu, na skálu mě zvedne. (Ž 27,5)

Chci navěky pobývat v tvém stanu, utéci se do skrýše tvých hřidel. (Ž 61,5)

Osobní studium

Přečti si texty Ž 3,5; Ž 14,7; Ž 20,2–4; Ž 27,5; Ž 36,9; Ž 61,5 a Ž 68,6.36. Kde nacházejí žalmisté pomoc v soužení?

Motivy duchovního a fyzického útočiště nacházíme zejména v kontextu svatyně. Svatyně poskytuje útočiště utrápeným a je místem pomoci, bezpečí a záchrany. Právě z Boží svatyně přichází posila pro lid a ochrana pro sirotky a vdovy. Žalmista říká: „Ze Sijónu, místa dokonalé krásy, zaskvěl se Bůh“ (Ž 50,2). Spravedlivé Boží soudy budou vyhlášeny ze svatyně a odtud vyjde i Hospodinovo požehnání (Ž 84,5; Ž 128,5; Ž 134,3).

Útočiště ve svatyni dává bezpečí, které převyšuje jakékoli jiné místo na světě, protože ve svatyni osobně přebývá Hospodin. Bezpečí poskytuje především Boží přítomnost, ne chrám jako pevná budova. Je to podobné jako s horou Sijón, na které přebývá Hospodin. Ačkoli Sijón je jen poměrně nízký paho-

rek, díky Hospodinově přítomnosti převyšuje všechny ostatní hory (Ž 68,16.17; Iz 2,2).

„Nemáme přece velekněze, který není schopen mít soucit s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu. Přistupme tedy směle k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas“ (Žd 4,15.16). Jak tyto verše souvisejí s pomocí přicházející ze svatyně? V čem můžeme najít podobnost mezi textem v listu Židům a žalmem, které jsme četli výše?

Svatost Božího příbytku vede žalmisty k uznání, že všichni lidé jsou hříšní a nikdo si nezaslouží Boží přízeň. Vyznává, že základem záchrany je Boží věrnost a milost (Ž 143,2.9–12). Nic, co pochází z nás, nám nedává před Bohem žádnou zásluhu. Lidé mohou prosit o jistotu záchrany pouze tehdy, když budou prostřednictvím pokání a přijetí milosti a odpuštění ve správném vztahu s Bohem. Služba ve svatyni představovala spasení, které má svůj původ v Ježíši.

Aplikace

Jakou máš zkušenost s pomocí, jejíž původ je v „Boží svatyni“? Co ti pomáhá důvěřovat Bohu i uprostřed obtíží?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 18. kapitolu „Jákovův noční zápas“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 195–203; NUD 89–92). Co se můžeme naučit z Jákovovy zkušenosti o síle vytrvalé modlitby a bezvýhradné důvěry v Boha?

Žalmy posilují naši víru v Boha, který je spolehlivým a nepochybnitelným útočištěm pro ty, kteří odevzdají svůj život do jeho mocných rukou. „Bůh dělá velké věci pro ty, kdo mu důvěřují. Pomůže svým dětem, které mu věří, v každé nouzi, pokud mu budou cele důvěřovat a věrně ho poslouchat.“ (PP 493; NUD 234)

S některými žalmy však můžeme mít občas osobní problém. Jde zejména o situace, kdy jejich zaslíbení nejsou v souladu s tím, co právě prožíváme. Tehdy se musíme naučit důvěřovat v Boží dobrotu, která se nejmocněji zjevuje na kříži.

Některé žalmy mohou být zneužity k podpoře falešné naděje. Ježíšova odpověď na satanovo převrácené použití textu Ž 91,11.12 ukazuje, že důvěra v Boha nesmí být zaměňována s pokoušením Boha (Mt 4,5–7) nebo s opovážlivou žádostí, aby Bůh udělal něco, co je v rozporu s jeho vůlí.

„Největší vítězství nejsou ta, jichž bylo dosaženo talentem, výchovou, bohatstvím nebo lidskou přízní. Největší vítězství se dosahují v audienční síni Boha, když se upřímná, zápasící víra plně chopí Boží mocné ruky.“ (PP 203; NUD 92)

Otázky k rozhovoru

1. *Ve třídě uvažujte o odpovědi na poslední otázku v úterní lekci o důvěře Bohu v době problémů a potíží. Jak se dá pochopit, že do života věřících přichází trápení a soužení navzdory úžasným zaslíbením o Boží ochraně, která nacházíme v žalmech? Zamyslete se také nad otázkou: Když žalmisté psali o nádherných zaslíbeních, neprožívali nepřízeň osudu nebo nevěděli o věrných, kteří procházeli obtížemi?*
2. *Jak můžeme budovat bezvýhradnou důvěru v Boha za všech okolností (např. Ž 91,14; Ž 143,8.10; Ž 145,18–20)? Co může zapříčinit ztrátu nebo zpochybnění takové důvěry? Proč je důvěra Bohu v dobrých časech klíčová, abychom se naučili mu důvěřovat i ve špatných dobách?*